

att Riksdagen måtte besluta i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom utsändningen af bref på sön- och helgedagar måtte inskränkas till högst två turer.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 28 januari 1888.

A. V. Carlson.

N:o 88.

Af herr Chr. L. Anjou, om antagandet af en lag till inskränkande af s. k. vivisektioner.

Redan tvenne gånger förut har fråga om särskilda lagbestämmelser beträffande pinsamma experiment på djur i vetenskapligt syfte varit föremål för Riksdagens pröfning. Första gången, vid 1881 års riksdag, beslöts att aflåta en underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, "huru vida den s. k. vivisektionen bör förbjudas eller utöfningen deraf genom lagbestämmelser begränsas och underkastas offentlig kontroll." Sedan med anledning häraf de medicinska myndigheterna i riket blifvit hörda och dervid enstämmigt yttrat sig i den syftning, att vivisektionen i vårt land endast i ganska inskränkt omfattning och blott för rent vetenskapliga ändamål egde rum, förklarade Kongl. Maj:t, att Riksdagens nyssberörda skrifvelse *icke för närvarande* föranledde någon åtgärd. På hufvudsakligen enahanda grun-

der blef äfven sedermera eu år 1884 i samma syfte väckt motion af Riksdagen afslagen.

Då emellertid på de senare åren nya upplysningar rörande detta ämne tillkommit, har jag ansett ett förnyadt förslag i frågan desto hellre kunna med hopp om framgång hos Riksdagen väckas, som jag i afseende på motionens syftemål och motivering i viktiga delar skiljer mig från mina föregångare.

Hvad som hittills i främsta rummet blifvit anfördt mot dylika experiment är, att denna forskningsmetod skulle vara alldeles onyttig eller åtminstone umbärlig för den medicinska vetenskapen, samt vidare att den måste betraktas såsom otillätlig från moralisk synpunkt. Huru mycket än härom talats och skrifvits, torde meningarne hos den bildade allmänheten i båda dessa punkter ännu vara i hög grad skiljaktiga. Jag lemnar därför nämnda spörsmål å sido och utgår i stället från förutsättningar, om hvilka de, som i berörda afseenden hysa motsatta åsigtter, kunna vara ense, nemligen: 1:o) att, då dessa försök innefatta ett djurplågeri af det mest pinsamma slag, sådana aldrig böra företagas utom för synnerligen viktiga ändamål; 2:o) att all onödig pina för försöksdjuren bör sorgfälligt undvikas; och 3:o) att, då dylika offer på vetenskapens altare anses oundgängliga, man bör noga draga försorg derom, att den största möjliga fördel må genom dem komma vetenskapen och läkarekonsten till godo.

Att dessa fordringar icke i Sverige mer än annorstädes behörigen uppfyllas, torde numera vara satt utom allt tvifvel. Genom skrifter, utkomna på senare tid och allmänt tillgängliga — bland hvilka särskildt må nämnas en under nästlidna år från trycket utgifven broschyr med titel: "Ur Nordens vivisektors laboratorier", äfvensom en under samma år i den medicinska tidskriften *Eira* införd uppsats: "Bref från Upsala" — synes vara ojäfaktigt ådagalagdt, *dels* att pinsamma experiment ofta företagits för ändamål, som omöjligen kunna rättfärdiga det djurplågeri, som dervid utöfvats, *dels* att djuren icke blifvit bedöfvade, der sådant otvifvelaktigt borde kunnat och bort ske, samt slutligen att — åtminstone vid en af rikets högskolor — de lärjungar, som idka medicinska studier, åläggas att sjelfva experimentera och få göra detta utan ledning och tillsyn, hvadan ock experimenten, såsom lätt kan förutses, varit fullständigt värdelösa.

Häraf måste blifva en oundviklig följd, att ett ofantligt antal djur årligen uppoffras utan den ringaste vinst för vetenskapen eller för menskligheten. Ingen lär dock kunna förneka, att ett onyttigt djurplågeri, äfven om det uppgifves ske för vetenskapens skull, är något som bör genom lag förbjudas; ja, att ett sådant förbud ligger i andan af och utgör en väsentlig fyllnad till den lag mot djurplågeri, som redan finnes. Det skulle nemligen vara en på-

taglig orättvisa att belägga mindre djurplågeri med straff, men lemna det svåraste slaget deraf ostraffadt.

En af de viktigaste orsakerna, hvarför forskningar af detta slag hittills medfört så obetydliga, ofta motsägande, stundom rent af vilseledande resultat, ligger utan tvifvel deri, att de som sysselsatt sig dermed anställt sina experiment hvar för sig och utan omedelbar samverkan med hvarandra. En enda iakttagare kan naturligtvis icke se allt, som kunde och borde iakttagas. Han kan för öfrigt — såsom ofta inträffat — vara intagen af förutfattade meningar och i följd deraf orätt tolka sina iakttagelser, då ingen är tillstädes, som kan berigtiga hans uppfattning. Detta synes vara af vetenskapsmännen sjelfva erkänt, då det lärer hafva antagits såsom regel, att hvarje enskildt försök skall, så vidt möjligt är, af många andra upprepas och kontrolleras. Dermed är emellertid föga eller ingenting vunnet, emedan äfven dessa kontrollförsök anställas af en eller högst två personer i sänder och därför i hufvudsaken lida af samma brister som de ursprungliga. Det är alldeles uppenbart, att några få försök, anställda af ett större antal sakkunniga personer, som hafva samma föremål framför sina ögon och omedelbart kunna rätta hvarandras misstag, måste erbjuda långt fullständigare och framför allt mera pålitliga iakttagelser samt i följd deraf skänka vetenskapen långt större vinst än en mångfald af experiment, som lida af ofullständighet, ensidighet och misstag.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag, ej endast i syfte att antalet af onödiga och onyttiga försök af ifrågavarande slag må inskränkas och försöksdjurens pina minskas, utan äfven och lika mycket i vetenskapens eget intresse, värdsamt hemställa,

att Riksdagen må för sin del besluta, att en lag angående pinsamma experiment på djur i vetenskapligt syfte skall utfärdas; och tillåter jag mig föreslå, att denna lag må erhålla ungefär följande lydelse:

1. Pinsamma experiment på djur i vetenskapligt syfte få icke ega rum annorstädes än i de dertill afsedda laboratorier vid högskolorna samt endast under omedelbar ledning och tillsyn af vederbörande professor eller laborator.

2. Sådant experiment får icke anställas på andra än fullt bedöfvade djur. Bedöfvningen bör vidmagthållas oafbruten under hela den tid experimentet varar, och djuret skall dödas innan det uppvaknar ur bedöfvningen, derest icke sådant strider mot försökets ändamål, eller den smärta som är eller blir en följd af experimentet, kan anses såsom mindre betydlig.

3. Curare eller sådana medel, som endast medföra förlust af rörelseförmågan, men icke framkalla okänslighet, få under inga vilkor användas.

4. Innan dylikt experiment företages, skall tillkännagifvande derom i tidningar eller på annat lämpligt sätt göras med inbjudning till alla, som idka eller idkat fysiologiska studier, att dervid sig inställa. Om ej minst fem så kvalificerade personer komma tillstädes, må experimentet icke ega rum.

5. Öfver hvarje experiment af ifrågavarande slag skall protokoll föras, innehållande så väl uppgift om ändamålet som noggrann redogörelse rörande hela förfaringssättet, äfven som de iakttagelser, som blifvit gjorda, samt de resultat, hvilka genom försöket anses hafva vunnits. Protokoll skall undertecknas af minst fem personer, som vid tillfället varit närvarande.

De under hvarje termin förda protokoll skola genom vederbörande fakultets eller lärarekollegiums försorg insändas till kongl. ecklesiastikdepartementet inom 14 dagar efter terminens slut.

Öfverträdelse mot någon af §§ 1—4 i denna lag straffes med böter, första gången ett hundra kronor, hvilket belopp vid förnyad öfverträdelse höjes, dock icke utöfver fyra hundra kronor.

Om remiss af denna motion till vederbörligt utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 28 januari 1888.

Chr. L. Anjou.